

Δηλαδή κατανοείτε και συγχωρείτε;

Όλοι έχουμε αδικήσει κι έχουμε με τον τρόπο μας προκαλέσει άσχημες συμπεριφορές από τους άλλους. Έχουμε προδώσει κι έχουμε προδοθεί. Αλλά στα σχεδόν 50 χρόνια που υπηρετώ το θέατρο, μέσα από έργα σαν κι αυτά έμαθα να βλέπω αλλιώς τη ζωή. Να βλέπω πιο καθαρά, να καταλαβαίνω καλύτερα. Γιατί υπάρχει ένα υπερέγω που σκοτεινιάζει τα πράγματα και μας εμποδίζει να ζήσουμε πραγματικά καλά. Γι' αυτό και αναζητούμε την παρηγοριά στην πίστη, στη θρησκεία ή σε άλλους δρόμους που δεν είναι πάντα θετικοί κι αποτελεσματικοί.

Νομίζω πως η θρησκεία, η διδασκαλία του Χριστού, βοηθάει...

Βοηθάει, αλλά η θρησκεία χωρίς την Εκκλησία. Το ιερατείο σε οποιαδήποτε θρησκεία ασκεί πολιτική, η οποία και στρεβλώνει τη σχέση των ανθρώπων με την πίστη τους. Το ιερατείο δημιουργεί παράλληλες προς τη θρησκεία «αλήθειες» – εκεί για μένα είναι το σκοτάδι που ζω αυτή τη στιγμή.

Γιατί το λέτε αυτό;

Νιώθω ότι ζω στο σκοτάδι. Που γίνεται βαθύτερο από τον τρόπο που υποτίθεται ότι αποκαλύπτουν την αλήθεια τα ΜΜΕ, οι άνθρωποι γύρω μου, οι πολιτικοί. Το ψέμα είναι επαναλαμβανόμενο, κι αυτό μ' εμποδίζει να ακουμπήσω κάπου – κάτι που όλοι οι άνθρωποι έχουν ανάγκη, πόσα μάλλον στη δύσκολη εποχή που τώρα ζούμε. Νιώθω ρευστός συνέχεια, αλλά όχι με τον τρόπο που ο ποταμός κύνεται στις μεγάλες βαθιές θάλασσες. Τα πάντα ρει, αλλά σε νερά λιμνάζοντα.

Η εμπειρία σας από το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος σε τι συμπεράσματα σας οδήγησε ως προς την πολιτική ηγεσία;

Δυστυχώς, οι πολιτικοί στην πλειονότητά τους δεν έχουν καλλιτεχνική παιδεία και καλλιέργεια. Ως προς τις τέχνες είναι αγράμματοι, και αυτό είναι κάτι που ο τόπος το έχει πληρώσει, και το πληρώνει ακριβά. Ειδικά στην ηγεσία του υπουργείου Πολιτισμού, εκτός από τη Μελίνα και τον Μικρούτσικο, όλοι οι υπόλοιποι ήταν άσχετοι. Η γνώμη μου είναι ότι οι υπουργοί καλό είναι να έχουν σχέση με το υπουργείο που τους ανατίθεται, να γνωρίζουν το ειδικό αντικείμενο και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει, ακόμη και τις παγίδες που θα συναντήσει. Δεν μπορεί οι υπουργοί να είναι αλεξιπτωτιστές – αντιθέτως, θα έπρεπε να έχουν γνώσεις και να έχουν σκεφτεί για το έργο που απαιτεί η θέση πολύ προτού τοποθετηθούν σ' αυτήν.

Η εμπειρία της Θεσσαλονίκης τη επίγευση σας άφησε ζελικά;

Καιτάξτε, στη Θεσσαλονίκη επικρατεί μια ιδιαίτερη συνθήκη. Οι εργαζόμενοι στο ΚΘΒΕ δεν έχουν άλλες επιλογές απασχόλησης. Ούτε τηλεοπτικά κανάλια ούτε θέατρα. Πρόκειται για μια περιορισμένη αγορά εργασίας, εγκαταλειμμένη από την πολιτεία. Είχα προτείνει στον Παναγόπουλο της ΕΡΤ τότε που ήμουν διευθυντής στα ΚΘΒΕ, ένα αγνό ταξίδια που γυρίζει το κρατικό κανάλι να γίνει στη Θεσσαλονίκη και θα του έδινα και τεχνικό προσωπικό και κοστούμια από το βεστιάριο κι ό,τι άλλο ώστε να φανούν και οι ηθοποιοί του ΚΘΒΕ. Τίποτε δεν έγινε.

Μα είναι γνωστό ότι το σύστημα είναι απολύτως αθηνοκεντρικό, και υπό αυτό το πρίσμα οι άνθρωποι στη Θεσσαλονίκη αδικούνται κι έχουν δίκιο να διαμαρτύρονται.

Σαφώς κι έχουν δίκιο. Ακόμη και η επικοινωνία με το υπουργείο Πολιτισμού δεν ήταν όπως θα έπρεπε. Γιατί, μέχρι να φτάσει το όπισθο ζήτημα από τη Θεσσαλονίκη στο ΥΠΠΟ στην Αθήνα και να έρθει πίσω η απάντηση, ο ματατοφόρος είχε πέσει νεκρός, όχι από την απόσταση,

αλλά από την αναμονή! Για να είσαι αποτελεσματικός, πρέπει να έχεις σύμμαχο σου τον χρόνο, όχι να τον αφήνεις να χάνεται – πόσο μάλλον στη σημερινή γρήγορη εποχή. Έπειτα, μου έχει κάνει μεγάλη εντύπωση που εκλείπει η χορηγική συνείδηση (εκτός από σπάνιες, μικρές «ευαισθησίες»), ενώ η Θεσσαλονίκη έχει βιομηχανία! Ακόμη και οι τράπεζες, που στην Αθήνα υποστηρίζουν διάφορους καλλιτεχνικούς οργανισμούς, δεν μας βοήθησαν, γιατί έπρεπε να πάρουν έγκριση από τα κεντρικά στην πρωτεύουσα, αλλά οι αρμόδιοι στην Αθήνα αγνοούν τι γίνεται στη Θεσσαλονίκη και δεν ανταποκρίθηκαν. Εκτός από το Ευρωπαϊκό Βραβείο Θεάτρου, που διοργανώθηκε για δύο χρόνια στη Θεσσαλονίκη, και το Φεστιβάλ Αρχαίου Δράματος της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, τίποτε άλλο δεν υποστηρίχθηκε και δεν προχώρησε.

Είναι σύνθετη η κατάσταση που επικρατεί, γι' αυτό και συχνά-πυκνά το ΚΘΒΕ αντιμετωπίζει προβλήματα που δεν αντιμετωπίζει το Εθνικό στην Αθήνα. Και αυτήν την εποχή πάλι η κατάσταση είναι προβληματική...

Καιτάξτε, το ΚΘΒΕ δημιουργήθηκε όταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής είπε στον Σωκράτη Καραντινό να προχωρήσει στη δημιουργία ενός κρατικού θεάτρου στην Θεσσαλονίκη, στο πλαίσιο αντιμετώπισης των προβλημάτων γλώσσας και ιθαγένειας που αντιμετώπιζε η Βόρεια Ελλάδα. Τότε υπήρχε μόνο το Βασιλικό Θέατρο στη Θεσσαλονίκη και ο Καραμανλής προχώρησε στη δημιουργία της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών (ΕΜΣ), που οικοδομήθηκε και παραδόθηκε στο ΚΘΒΕ. Πολλά χρόνια αργότερα, ωστόσο, όταν το ΚΘΒΕ έγινε Α.Ε., άρxisε να πληρώνει ενοίκιο για την ΕΜΣ! Πώς έγινε αυτό, δεν το κατάλαβα ποτέ. Δηλαδή το κράτος πληρώνει στο κράτος! Επιπλέον, όταν διαμορφώθηκαν και

οι δύο σκηνές της Μονής Λαζαριστών, το ΚΘΒΕ άρxisε να πληρώνει ενοίκιο στη νομαρχία. Σημειωτέον, υπήρξαν σταθερά ζημιόγones, κάτι που επιβεβαιώνει ότι κάποια πράγματα αποφασίστηκαν επιδόλαιο, όχι με ιδιοτέλεια, αλλά οπωσδήποτε χωρίς μελέτη των συνθηκών που επικρατούν στην πόλη.

Λέτε ότι η πόλη δεν μπορεί να συντηρήσει πέντε σκηνές;

Έτσι φαίνεται. Γι' αυτό χρειάζεται μια νέα σκέψη, να επαναπροδιοριστεί ο ρόλος του ΚΘΒΕ σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες δυνατότητες, σύμφωνα και με τον προϋπολογισμό του, που -απ' ό,τι διάβασα στις εφημερίδες- μειώθηκε κι άλλο λόγω της οικονομικής κρίσης. Εγώ, ως διευθυντής του ΚΘΒΕ, θα ήμουν ευχαριστημένος με το Βασιλικό κι έναν χώρο για τη δραματική σχολή. Επί της θητείας μου, ευτυχώς φτιάχτηκε ένας χώρος για πρόβες και για τα εργαστήρια (όπου μο-

“ Ο Ληρ, μπροστά στον θάνατο, κάνει την υπέρβασή του. Καταλαβαίνει. Να σας πω ότι συγκινούμαι μ' αυτόν τον ρόλο; Συγκινούμαι! Νιώθω ότι, μέσω του Ληρ, γίνωμαι καλύτερος άνθρωπος. ”